

SZÉP SZÓ

2007. ÁPRILIS 14.,
SZOMBAT

Benedek Szabolcs,
Erzsébet írása, Kirá

Szép Ernő-
egyfelvonásos
az Örkény Színház

A NÉPSZAVA
kulturális és társadalomkritikai melléklete

Budapesti Buchmese

KUKORELLY ENDRE

A mikor 1992. szeptember végén először léptem a frankfurti könyvásár területére, az, hogy is mondjam, kissé lelassított. Ha valami ennyire beáll előd, akkor veszed észre az ütőköztől, a puffasztól. Hogy nemde, mintha túlságosan is szűnnél, örvényeslyes onfleddéggel vágázol előre vagy hova, nagy valószínűséggel egy folyton szükülő és szétledő-levegűtendő zsákutóban. Frankfurter Buchmesse, festésvéle vagy vásár, addig föl se merült bennem, nem foglalkoztam vele, azzal foglalkoztam, hogy hű de jó lesz, csak nehogy besüljön szegény öregecskédő Földöm Tatabánya előtt, az 57 kilométertáblánál, nehogy muszáj legyen visszaszállítani, nehogy túl sokba kerüljön, és nehogy már ne bírjak kölcsönköcsü szerezni, de hát nem, mert besült, visszaszállították piszok drágán, és senki nem adott kölcsön. Visszont Eörsi István magával vitt.

Vissza is szállított, ám előbb még az jön, hogy állók a főbejártnál egy húszméteres, lapos, fémtől készült, mozgó, emberforma, végteleen lassan és állandóan kalapáló szobor alatt a sorban. Sorban állók nyugaton, no, mi is állnak sorba. Sok nép, sok könyv maradt.

Iszonyú tömeg ember irgalmatlan tömegű könyv előtt. Ez lefog. Megfog, megragad. Leműköd, fölzaklat, megjelentem nemetül, mindjárt hozzáadok, és ez a tumultus leírhatatlanul picit arányban, anélkül, hogy bárki benne nyomakodó erről tudomással bírna, egyebek közt az én könyvfestéském miatt van. Totális hübrisz. A könyvfestéském és/vagy vásári a literátus értelmiség szűz hűtőszekéje.

Renek alkalom arra, hogy kissé eltérjen magától. Fontoskodjon egy kort, fontosnak lássa magát. He-lyen lássa magamagát, megbecsüli helyen, a picit, sőt Picit által visszajelzett, jóvá hagyott, már-már elismert helyen.

Hogy jó van, ocsi, tudsz te, megállsz a lábszádon, nagy fű vagy meg, és, oké, ha egyezked, nem folyton nyafogsz-nyafalyogsz, majd meg a hódod alá is leszályolva. Nem is vagy olyan kis nyomozó, mesék, farskám, le- bűsz te valni Államnéni cseccentől, ha nagyon hírsze, az adókat, már-már biznisszemponctól is mintha villantással valamit.

Vagy ne zuhanjunk túlzásokba? Amit egymás közt mind- közösen nézünk megakultúrának bevezünk, áruként (mert, nagyon helyes árba van becsátva), szordinsan muszáj csak. De teszi. Tegye, ne hagyja magát. Igens, tülkszenek, tülkszedj magad is a könyvek körül. Járj kortárs képzőművészek vernisszajára, ülj be rendes magyar filmekre, nezd meg kortas- sáid szindarabját, hallgassd a Bartókot a zenéjüket, vedd meg ajándékba pár mai költő verseskötetét. Ki fogod birni, kelezni fontit negyedévenként. A frankfurti könyvnyüzvegesben pil- lanatra nem jutott eszembe, hogy mit amolyan maguknak való, félnotás könyvmolyok, poshadt szobatudosok, megszállott vagy bágyadt-álmag alanyi költőnek, lilák meg kékharsnyák, ma- nások és nettó sznobok szerencsétlenkednének. Nem tünnek csodabogaraknak. Ennyi csodabogar nincs. Ennyi, az már nem csoda. Hanem az jutott eszembe, hogy lám, százezérelv élnek nem pusztán könyvekért, de könyvekből.

Normális emberek
Legnormálisabbak

Csinos nők, csinos nőkre nyomuló férfiak, energikus, lelkes, szívvel és fizetésért dolgozó asszonyok és urak, szabad emberek. Azzal foglalkoznak, amit leginkább kedvükre való, nincs külön munka- és szabadidejük, akkor is tennek, ha nekik kéne érte fi- zetni. És megélnék belőle jól élnek, jó kedvvel, és most csak picit túlzok. Hogy vannak könyvek.

Létrejön egy könyv. A könyv szaga. Előbb még semmi, az- tan a könyv és könyvszag. Kezdetben vala az Ige, írják, vaca- kolnak rajta, szerk, tervezik, nyomtatják, promo, terjesztes, ajánlják/lenyomják, bevasátolnak vele, olvassák is, lehet sza- gogatni, azt hiszem, ez rendben van így. Nem lelkesednek, csak leírom. A – megint csak pongyolán mondvá – kultúra, befőtöm, érdeksenarizotokratikus, hierarchikus, kivülről esklu- zivnak tűnő diskurzus, viszont igazán nyitott, bárki beléphet, szivesen van látva. Éppogy átlenzi a versenyellenem, éppoly kemény, olykor kegyetlen, gyakran igazságtalan, méltatlan, sportszerűtlen játszmák hálózata, mint a társadalom egyéb részalmlazai. az orvosoktól a hajléktalanokig. Mégis orvos, cénen kívül, nem lehetsz, hajléktalanná ne válj, nem várnak, nagyon is elegendő vannak, túl kevés a tér, sok ember, kevés foka. Művészetek, irodalom, ez a diskurzus azonban várja a visszatérőt. Költőien lakozik az ember, írta volt Holderlin az autentikus, megújító beszéd mindannyiunk számára eleve meglevő, antropológiai adottság, elvagyunk nélküle, csak

nem érdemes. Ezek talán nagy szavak egy nagy, igazából mégis meglepően egyszerű ügy körül, most férjen bele.

1992 óta tanítok írást, irodalmat. A „kreatív írás” a „creative writing” tükörfordítása. Ha azzal a viccel élek, hogy bár magam sem tudom, hogyan kell írni, tanítani kiválóan tudom, nem jörok túl messze az igazságtól. Amerika diszciplína, fókát meghív- nak egyetemekre, és azok aztán ott nem tudom pontosan, mi- ről beszélnek, felők nem tudom pontosan, mit váro mire váro embereknek. Nyilván arról, hogy ok maguk mit kezdenek azzal, hogy írniak adott főkő viszonya az irashoz. Talán nem épp a levezetől való viszonyokról beszélnek, bár lehet, hogy van, aki így csinálja. Én így csinálom. Ki hogyan.

Ki milyen, úgy. Az csináha jól, aki azt mond, amit akar, nem amit gondol arról, amiről beszélni szandékszik, hanem ahogyan gondolja. A megfontolásoktól eltekint, ezt az elvárásokra. Csak ez működhet, és meglepően működök is. Tananyag az en. Tanítja a magát tanuló én. Tanítja, aki ta- nítja. Amikar elkezdtem, nagyon úgy gondoltam, hogy elméletet nekik éni, de hamar rá kellett

jönöm,
szigorúan
szigorúan
szigorúan
maradni
Nem mivel a hallgatók küldőnek szép
sorban az unalomtól, bar persze küldőnek, nem
is mivel nem elméleti kérdés, mert elméleti kérdés, hanem mert
a gyakorlat állítja elő annak a szövegnek az elméletet, amelyről
beszél.

Sokan írniak. Mondhatni, meglepően sokan, és mégis inkább azon lepődöm meg, ha valaki nem ír. Vegykepp lemondott rola pont arról, amit a legtermészetesebben művel. Valaha, amikor még nem tudta, mit tesz. Az írás, a nyelv autentikus és kreatív használata természetesen, szinte természetesen jelenmeg irni azonban „mesterséges” mesterség, művi. Az jár jól, aki egy beléltés után azt a döntést hozza, hogy nem hagyja abba, elkezd, újra kezdi. Az írás újkezezők sorozata, folytonosan visszahatolás az alapokig. Mielőtt elavévtáznánk, szépen visszajön, vissza- vágatni. Ez nagyon jó, szórakoztató, boldogító munka, ajánlom mindenkinek. Saját magamon való munkálkodás. Senki ne uljon föl annak, hogy ő reménytelen eset, ne gondolja magát remény- telennek, de ne hagyja azt sem, hogy elkezdte valamit. Szinte nem lehet elkészülni, sosem vége. Abbahagyom és újkezelem és abbahagyom. Kezdem előlöl.

Például most ezt befejezem, és kimegyek a Kongresszus Köz- pontba. XIV. Budapesti Nemzetközi Könyvszázival. Beállók ki- csit a tumultusba. Aztán majd meglátjuk.